

YTTRANDE
2016-10-14

Dnr 4.3.5:323/16

Socialdepartementet
s.registrator@regeringskansliet.se
s.fst@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19), S2016/01918/FST

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) har anmodats att yttra sig över förslagen i betänkandet. MFoF:s remissvar är begränsat till frågor som rör MFoF:s verksamhetsområde. Med detta som utgångspunkt avger MFoF följande yttrande.

Del II Kartläggningen

5.5 Förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen

MFoF tillstyrker den föreslagna bestämmelsen i förvaltningslagen. Det kan dock finnas skäl att överväga om inte förvaltningslagen bör kompletteras på motsvarande sätt som lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och utlänningslagen (2005:716), t.ex. vad gäller vad som avses med relevant information och hur den ska vara anpassad.

6.3.1 Lagstiftningsåtgärder

Vad gäller utredningens bedömningar som rör barns rätt att uttrycka sina åsikter vill MFoF lyfta fram följande.

Även om frågan f.n. är aktuell i 2014 års vårdnadsutredning (Ju 2014:14) vill MFoF understryka vikten av att 6 kap. 19 § föräldrabalken ses över. Enligt bestämmelsen ska den som verkställer en utredning om vårdnad, boende och umgänge – om det inte är olämpligt – försöka klarlägga barnets inställning och redovisa den för rätten. Det s.k. olämplighetsrekvisitet kan påverka såväl föräldrar som utredare till uppfattningen att det bästa för barnet är att "skyddas" från att redovisa sin inställning. Om barnet inte ges tillfälle att uttrycka sin åsikt riskerar utredarna att missa viktig information om barnets situation. Det kan t.ex. gälla våld i familjen eller barnets egna önskemål om hur hans/hennes boende och situation kring detta ska se ut i framtiden.

MFoF redovisade tidigare i år ett regeringsuppdrag om samarbetssamtal.¹ Av kartläggningen som gjordes inom ramen för uppdraget framgår bl.a. att det är ovanligt att samtalsledaren har kontakt med barn inom ramen för samarbetsamtal samt att kommunerna många gånger anser att barn i förskoleåldern är för små för att delta i samtal. Detta trots att samarbetssamtalen handlar om barnets framtid. Ett av de förslag som lämnades i rapporten är att det behöver tydliggöras i lagstiftningen att barn ska ha rätt till information och att få uttrycka sin åsikt i samband med samarbetssamtal.²

MFoF anser att föräldrabalkens sjätte kapitel bör ses över utifrån samma utgångspunkter, så att det blir ett självklart inslag i ärenden om vårdnad, boende och umgänge att barn har en rätt att få uttrycka sina åsikter och få dem beaktade, oberoende av vårdnadshavarnas samtycke. Huvudpersonen i en fråga som rör vårdnad, boende och umgänge är barnet, något som MFoF menar inte avspeglar sig i tillräcklig utsträckning i gällande lagstiftning. I detta sammanhang vill MFoF lyfta fram vikten av att såväl den som ska ta reda på vilken som är barnets åsikt som den som ska fatta beslut har relevant utbildning och erfarenhet. MFoF bedömer vidare att det kommer att krävas omfattande informations- och utbildningsinsatser för att barns rättigheter i dessa ärenden ska bli verklighet i praktiken.

6.3.2 Möjlighet att utkräva rättigheterna

MFoF delar utredningens uppfattning att MFoF är en av de myndigheter som bör komma i fråga för det uppdrag som föreslås på sid. 324 i betänkandet.

6.3.3 Administrativa och andra åtgärder

MFoF tillstyrker utredningens förslag om ett kunskapslyft. I den dagliga handläggningen av ärenden som berör barn krävs, på såväl statlig, kommunal som statlig nivå, särskild kunskap för att kunna beakta perspektiv som är överordnade de parter eller andra faktiska personer som berörs av ett specifikt ärende.

Del III Inkorporering av barnkonventionen

MFoF ställer sig positiv till att barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen blir lag. MFoF kan konstatera att utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag till en lag om inkorporering av konventionen. Att inkorporera en konvention kan, som diskuteras i betänkandet, innebära svårigheter i tolkningen och tillämpningen för myndigheter och domstolar. Om myndigheter och domstolar tillämpar en försiktighetsprincip vid tolkningen finns en risk att situationen för barns rättigheter inte kommer att förbättras.

¹ "Samarbetssamtal. Kartläggning av föräldrars och samtalsledares erfarenheter", MFoF 2016

² A a sid. 39 och 42

MFoF förutsätter att effekterna av en inkorporering kommer att följas och utvärderas. Det föreslagna uppdraget till Barnombudsmannen om att föra talan för enskilda i de fall där frågan är av särskild betydelse för rättstillämpningen/på annat sätt av särskilt intresse för genomförandet av barnkonventionen bör kunna utgöra ett viktigt instrument för att säkerställa att barnkonventionen får önskat genomslag.

MFoF delar utredningens bedömning att det är angeläget att transformeringsarbetet vid sidan av inkorporeringen inte avstannar.

Vad gäller det fortsatta transformeringsarbetet, anser MFoF att det bör övervägas hur de två återstående grundprinciperna i konventionen kan komma till uttryck. Både artikel 2 (icke-diskriminering) och artikel 6 (rätt till liv, överlevnad och utveckling) är relevanta för de sakfrågor som MFoF ansvarar för.

Slutligen anser MFoF att det bör övervägas om också de fakultativa protokoll till barnkonventionen som Sverige har ratificerat bör inkorporeras. Protokollet som rör frågor om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi innehåller bl.a. närmare bestämmelser om adoption.

7.5.2 Ska hela eller delar av barnkonventionen inkorporeras?

MFoF ställer sig frågande till utredningens förslag att endast två (engelska och franska) av barnkonventionens totalt sex originaltexter ska läggas som bilaga till den föreslagna lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Utredningen har inte redovisat skälen för förslaget. MFoF konstaterar att inte minst originaltexterna på arabiska och spanska borde vara värdefulla att bilagera.

7.8.6 Vilken ytterligare vägledning behövs?

MFoF instämmer i utredningens bedömning att det finns behov av skriftlig vägledning om barnkonventionens tolkning och tillämpning. För myndigheter som i hög grad hanterar frågor där barnets rättigheter aktualiseras krävs stöd/vägledning som är vardagsnära, verksamhetsnära och konkret. Sådant stöd kan vara handböcker och modeller/metoder för barnkonsekvensanalyser som är särskilt utvecklade utifrån respektive verksamhet. Tolkningsbasen och strukturen bör vara gemensam oavsett vilken myndighet det handlar om. Barnombudsmannen bör kunna ha en samordnande roll som en garanti för detta.³

7.9 En översyn av översättningen av barnkonventionen

MFoF instämmer i utredningens förslag att en översyn över översättningen av konventionstexten görs. Detta framför allt utifrån vad utredningen framför beträffande uttrycken "a primary consideration" (artikel 3) och "the paramount consideration" (artikel 21). MFoF instämmer i att den nuvarande svenska över-

³ Se också myndighetens (dåvarande Myndigheten för internationella adoptionsfrågor, MIA) synpunkter till utredningen, den 9 november 2015. Dnr AD 4.3.2:105/15

sättningen av dessa två uttryck inte speglar originaltexten och skillnaderna mellan uttrycken tillräckligt väl.

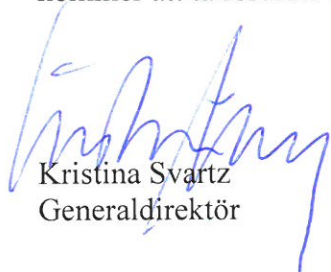
7.10.2 Uppdrag till centrala myndigheter att förbereda sig inför situationer som kan uppkomma när barnkonventionen blir lag

MFoF utgår från att vi är en av de myndigheter som kommer att få ett sådant uppdrag som föreslås i betänkandet. Det kommer att finnas ett behov av att, så snart som möjligt, diskutera konsekvenserna av en inkorporering såväl internt inom myndigheten som med Regeringskansliet, liksom med andra myndigheter och aktörer.

Del IV Ikraftträdande och övergångsbestämmelser, konsekvensanalys och författningskommentar

9.2.1 Kostnader eller intäkter för staten, kommuner, landsting företag eller andra enskilda

Enligt sin instruktion har MFoF redan idag i uppdrag att beakta barnkonventionen, något som också avspeglar sig i myndighetens arbetssätt. Det hindrar dock inte att myndigheten kommer att behöva se över arbetssätt, styrdokument, etc. om utredningens förslag genomförs. Detta är ett utvecklingsarbete som kommer att ta resurser i anspråk och leda till kostnader för myndigheten.

Kristina Svartz
Generaldirektör

Karin Juhlén
Föredragande